

**Vademecum Sive Praxis Opera Quotidiana Aliaque ritè
peragendi, & per ea salutem & perfectionem propriam, ac
proximi, instituto Societatis Jesu conformem assequendi**

De crebrâ per diem mentis in Deum elevatione ex omnibus, quæ per
sensus attinguntur, animæque potentiis se objiciunt

Limpens, Ferdinand

Coloniæ Agrippinæ, 1744

1mò. Sacramentarii refutantur & convincuntur.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54773](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54773)

*Pars secunda de elevatione
speciebus panis & vini ad spiritualem animarum
refectionem divinitus institutum, & simul oblatio
Christi incruenta Deo facta à Sacerdote per immu-
tationem panis & vini, & mysticam separationem
sanguinis Christi à corpore in recognitionem su-
premi dominii, quod Deus habet in vitam & re-
cem. Errores Sectariorum huic Catholicæ do-
ctrinæ contrarios operæ pretium est paulò fufius
refutare. Cùm non semper quilibet tam prom-
ptè ad manum habeat & respondenda & obmo-
venda Adversariis. Primarius autem finis meus
est, ut bonus Catholicus confortetur in pro-
posito sæpiùs devotè Eucharisticum panem su-
mendi, & per diem eum sæpiùs cum eadem de-
votione, si occasionem habeat, invisendi &
adorandi.*

Subsectio octava.

*Circa controversa de Sacramento & Sacrificio
Eucharistico.*

1. mò.

Sacramentarii refutantur & convincuntur.

HI se fundant primò in textu uno vel altero,
voluntque in sensu improprio hæc verba:
Hoc est corpus meum, hic est Sanguis meus, &c.
accipi debere. 2. dò. In absurditatibus, quas
ex præsentia Christi sub speciebus panis & vini
sequi dicunt. His refutatis argumenta ex Script.
imò

imò ratione adducam te in veritate Catholica
convincencia. *Primi generis* argumenta eo-
rum sunt sequentia : in Script. sacrâ sæpiùs ad-
hibentur tropi & locutiones impropria. Sic
circumcisio dicitur *Pactum inter Deum & homi-*
nem. Agnus Paschalis *Phase seu transitus populi*
scilicet Israelitici. Christus se dicit esse panem,
viam, portam, Pastorem, vitem, & in materia
de Euchar. locutus est improprie dicens : *Hic*
est calix sanguinis mei, ubi per synecdochen
continens accipit pro contento. Dicit item :
Hoc facite in meam commemorationem, hoc est
memoriam. Ergo hæc verba *Hic est sanguis,*
hoc est corpus meum etiam improprie pro signo
memoriâ accipienda sunt. Maximè cum Chri-
stus sedens post Ascensionem ad dextram Patris
ante extremum diem judicii non dicatur redi-
turus in mundum, & ipse Matth. 26. instituens
cœnam ultimam dicat, se non bibiturum de
hoc genimine vitis [cujus potus scilicet erat fi-
gura sanguinis ejus] *donec bibat novum in regno*
Patris sui. Et Joan. 12. dicat : *Pauperes semper*
habebis vobiscum, me autem non semper habebis.
& 24. Matth. dicat post suum in cœlos ascensum
credendum non esse dicenti : *Ecce hic est Chri-*
stus aut illic. R. N. consequentiam, quam ex
his omnibus volunt deducere Sacramentarii.
Adhibentur utique tropi synecdoche allegoria
in S. Script. sed quoties id fit, manifesta quo-
que ratio evincit, propositiones ejusmodi in
sensu proprio accipi non posse. V. g. quando
dicitur circumcisio esse pactum Deum inter &
N homi-

homines, Agnum paschalem esse transmigra-
tionem Israël ex Ægypto, Christum esse viam,
portam, Pastorem, vitem, panem. Jam scitur
inter subjectum & prædicatum talium propo-
sitionum in sensu materiali aut proprio accepta
esse distinctionem realem adæquatam, Ergo
ut veræ sint, cum implicet in sensu proprio eas
esse veras. *to est* sive copula connectens præ-
dicatum cum subjecto debet afficere prædica-
tum non acceptum secundum essentiam in sensu
proprio; sed secundum essentiam prædicatum
tanquam signi aut symboli, aut memorialis cu-
jusdam accepti. Sic prædicatum scilicet *to Pa-*
storum circumcissioni datum denotat *signum passio-*
nis *to Phase seu transitus* datum Agno Paschali sig-
nificat *memoriam transitus*. *to via, porta, Pa-*
stor, vitis, panis Christo datum significat his allu-
mulari Christum, vel ea Christum esse in sensu
spirituali, ut satis indicat ipse Christus dicens
Joan. 6. *Ego sum panis vivus, qui de celo descen-*
dit. Talia pani nostro usuali non conveniunt.
Quod autem sumi velit Christus Eucharistiam
in sui memoriam, non denotat ejus, quando
communico vel sacrificio, absentiam. Quia eti-
am in alicujus præsentia memoriam ipsius vel
beneficii mihi ab ipso præstiti habere possum.
Dum dicit Christus *pauperes* semper apud nos
esse non ipsum; ex contextu patet eum locutum
esse de præsentia corporali, quam edendo, bi-
bendo, familiariter cum Discipulis suis conver-
sando, populoque prædicando exhibebat. In
quo statu & Christo ministrari, & caput ejus
unguento

unguento pretioso inungi poterat. Hinc aliquis ex Discipulis, cui non erat cura pauperum, sed oculos habebat, malè inferebat pecuniam pro tam pretioso unguento expositam potuisse pauperibus dari. Pariter quando vetat credi dicenti: *Hic & illic est Christus*, manifestè loquitur, ut patet ex contextu, de falsis Prophetis se Christum esse dicturis. Tales sycophantæ multi sunt, & fuerunt inter Sectarios. Sic etiam Christus nobis præsens in Eucharistia non descendit de cælo, ut cum Majestate descendet judicaturus mundum, sed manens in cælo simul verbis consecrationis peractis est præsens sub speciebus vini & panis in terra. Nunquid Act. 9. & 23. adfuit Paulo post ascensionem suam? & cur id minùs potuisset post, quàm ante ascensionem? nunquid ante eam apparuit plus quàm quingentis fratribus suis? & sanè dum Apostolis suis in cæna dedit integrum corpus suum, eodem temporis momento fuit in pluribus locis, & sicut negare non potes per Dei omnipotentiam fieri posse, ut quis simul in pluribus locis sit Angelus aut homo purus, ità nec Christo id negare potes. Si ergo (dum ille clarè dicit, verum se nobis dare corpus & sanguinem suum sub speciebus panis & vini) impotentia eum non possis arguere. An imposturæ argues? cum hæc propositio *hoc* (scilicet contentum sub speciebus panis & vini) *est corpus meum*, in sensu omninò proprio possit accipi. Quòd contentum Christus acceperit pro continente dicens: *Hic est calix sanguinis mei*, patet ex sub-

junctis immediatè ab ipso verbis ; *Bibite, qui pro vobis fundetur.* Calix enim non bibitur nec funditur, sed liquor in calice contentus. Sic etiam, dum vis ex Matth. 26, inferre, Christum non dedisse Apostolis in cœna bibendum, nisi de gemmine vitis, si inspicias Lucam c. 22. invenies Apostolos primò cum Christo comedisse agnum Paschalem, & immediatè post accepisse calicem non consecratum è manu Christi dicens ; *Accipite, & dividite inter vos.* Dico enim vobis, quòd non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat. V. hæc l. c. v. 17. Tandem v. 19. *Accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit illis dicens ; Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur, hoc facite in meam commemorationem.* Similiter v. 20. *Acceptis & calicem, postquam cœnavit, dicens ; Hic est calix novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur.* Atque ex his patet, & ex infra dicendis patebit magis, frustra recurrere Sectarios ad sensum improprium horum verborum ; *Hoc est Corpus, hic est sanguis meus.*

Sed dicunt alio ex capite id posse desumi v. g. Levit. 17. prohibetur comestio carnis & sanguinis. Ergo taliter Christus etiam se nobis non dederit manducandum. Et Joan. 6. dicitur ; *Caro non prodest quidquam. Spiritus est, qui vivificat.* Ergo spiritualiter, symbolicè, &c. tantum sumitur Christus in Cœna. R. ad 1. mandatum hoc utpote caremoniale jam est abrogatum. Nec illud servant Sectarii nequidem in Quadragesimâ aut aliis diebus jejunii vel abstinentiæ

tiã ab Ecclesia præceptis : sermo autem in præcepto isto erat de carne & sanguine in specie sua propria. Sed Christus ex amore erga nos infinito, ne suã Majestatem visibilis nos terreat, dat se nobis in cibum & potum sub speciebus panis & vini. R. ad 2. blasphemum esse, si dicatur carnem Christi nil prodesse, quia sic nec prodesset *Verbum caro factum*. Sensus ergo est, quòd non debeamus carnaliter hæc verba *accipite, & comedite*, accipere hoc sensu, quasi carnem Christi sicut carnem vitulinam lacerare dentibus, & in stomachum debeamus immittere; ut sibi crassè imaginabantur Capharnaitæ, quos I. C. Christus redarguit, & docet sensum verborum ita carnaliter acceptum nil prodesse. Non tamen inde sequitur, quòd non verè accipiamus carnem ac sanguinem Christi in Eucharistia. Verè enim verba Christi, quæ Sacerdos ejus nomine in consecratione hostiæ & vini exprimit: *Spiritus & vita sunt*, teste August. dum panem & vinum inanimata in verum corpus Christi animatum transmutant.

Ad 2di generis argumenta scilicet prætensas absurditates ex vera Christi præsentia sub speciebus panis & vini. R. breviter. Absurdum non esse, Christum descendere in stomachum, & os sæpè valdè fœtidum &c. & blasphemum est, id dicere, cum sic Christus velit ex infinita in nos caritate se nobis unire, & quasi nos in se transformare. Nec spati potest aliquid, dum ita intrat in nos sub speciebus panis & vini, tum quia corpus ejus jam est gloriosum; tum quia

partes corporis ejus sunt penetratæ. Qui indignè sumunt vel tractant non cum debita decentia corpus Christi in Eucharistia, si id faciant ex malitia, peccant quidem gravissimè. Christus tamen inde nil patitur. Si projiciatur in cloacam; tam parum fœdatur corpus Christi, quam parum fœdatur Divinitas etiam in sordidissimis locis præsens, aut radius solis per cloacas transiens. Solùm species panis & vini fœdantur, unde nec corpus Christi ejicitur per lecessum, ut spurcè obganniunt Hæretici. Nam dum species v. g. panis incipiunt alterari, corrumpi, vel ex calore naturali stomachi vel aliande, desinit sub iis esse Christus, & hinc etiam, si cremetur hostia, computrescat in sacrario, &c. Ejusmodi res corpus Christi non afficiunt, sed species duntaxat Eucharisticas.

Maximum absurdum imaginantur sibi in hoc Sacramentariis aliqui, quòd inconceptibile esse videatur, quomodo Christi membra omnia compenetrari possint; & ipse in tam diversis simul locis sub speciebus Eucharisticis sit. Sed si ideo non negant dari v. g. incarnationem verbi divini, Deum Trinum & unum, quia id tantum de fide credendum proponitur, licet non tantum excedant captum nostrum, sed & contra rationem pugnare videantur, & mysterium Trinitatis quoad illa omnia, quæ complectitur, non tam claris in Scriptura verbis contineatur. Quomodo quòd adhuc minus captum nostrum excedit, negare audent, & discredere Christo tam claris & disertis verbis in Script. & toties alle-

allētenti? *Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Joan. 6. v. 52. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus, qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in illo. Ego vivo propter Patrem, & qui manducat me, & ipse vivet propter me. Et Matth. 26. Luc. 22. In ultimâ Cœnâ hoc Sacramentum instituens expressis denuò & clarissimis verbis repetit: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Hæc verba profert tanquam Testator & Legislator. Adeoque in sensu proprio accipi debent, nisi ostendatur manifesta implicantia. Atqui hæc non est, ergo. Et sanè, si tunc, quando Christus quâ Testator & Legislator & clarè loqui debet, ne detur ansa litibus, & toties clarè loquitur; verba ejus non debeant accipi in sensu proprio. Ex Scriptura nihil amplius probari potest solidè, sicque fas erit hæc verba *Ego & Pater unum sumus. Hic est Filius meus dilectus, &c.* in sensum alienum & tropicum detorquere, & sic omnia fidei mysteria convelli poterunt. Et si corpus Christi non verè, sed tantùm figuratè est in Eucharistia, tum in antiqua lege comedentes agnum Paschalem, panes propositionis non minus comederunt in tali sensu corpus Christi, ac nos in nova lege, quia comederunt figuram puram corporis Christi, & omnem gratiam etiam acceperunt intuitu meritorum Christi tanquam Messia ac Redemptoris humani generis. Atque sic nihil

novi instituit Christus instituendo Eucharistiam, sed illa modò æquè est figura Christi, qui venit, Sicut agnus Paschalis *venturi* & pro salute hominum occidendi figura erat, & sic figuris V. testamenti non successit veritas in N. testamento. Sed figuris nobilioribus successit simplicior figura & vilior. Clariùs enim & aptiùs indicabit agnus paschalis occisus mortem Christi, quam frustulum panis & cochlear vini. Sed absit hanc verbis Christi clarissimis *Hoc est Corpus meum, hic est Sanguis meus*, injuriam irrogare, sicut & verbis claris Pauli I. Cor. 10. v. 16. Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? & panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Hoc est, nonne in vino & pane consecrato communicatur nobis sanguis & corpus Christi? & hoc confirmat Paulus I. c. c. 11. à v. 23. ubi totam seriem instituti in Cœna ultima Sacramenti Eucharistiæ exponit, & v. 27. addit: *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini. Judicium sibi manducat & bibit non dijudicans corpus Domini. Ideo inter vos multi infirmi, & dormiunt multi.* Nec talia scelera committebat olim in statu disgratiæ comedens agnum Paschalem aut panes propositionis. Nec tales pœnæ morborum mortis sequebantur, licet Sacerdotis instar sacrificare volens, vel arcant tangens, cui non competebat, punitus sit. Ergo cum indignè sumens *reus sit corporis Domini, judicium sibi manducet.* Quid clariùs? quam quòd

quòd in Sacramento à Christo instituto sit ipse
& non figura tantùm sui. Panis autem vocatur
Eucharisticus, quia immediatè ante fuit sub-
stantia panis, & ex post remanent ejus species.
Et juxta Script. phrasin non solùm ea, quæ cor-
pori nutriendo necessaria sunt, sed etiam quibus
animæ opus est, *panis nomine* nuncupatur. Sic
verbum Dei vocatur *panis*, & Christus ipse
Joan. 6. se *panem vivum* nominat. Nec præ-
sentia Christi obstat; quòd simul Sacramen-
tum Eucharistia dicatur apud PP. & omnes sa-
nos Theologos *nota symbolum figura, signum*
corporis Christi, quia dicunt esse signum non
absentis, sed realiter & substantialiter præsentis
Christi, & in *omni NB. Sacramento* deprehen-
ditur *signum, & res per illud significata, figura*
& *res figurata*. Hinc supra dixi agnum Palcha-
lem fuisse *NB. tantùm figuram Christi*. Cæte-
rum quando simpliciter quid dicitur *figura, ima-*
go, & non additur particula *tantùm*. Figura
vel forma item imago potest idem esse, quòd
figuratum aut repræsentatum. Aliàs ex eo, quòd
Apostolus ad Philipp. 2. v. 7. dicit: *Christum*
servi formam accepisse, & habitu inventum ut ho-
minem. Et quando ad Coloss. 1. v. 15. Christus
dicitur esse *Imago Dei invisibilis*, inferri posset,
eum nec verum hominem nec Deum esse. Mi-
rum quomodo Calvinus sibi contradicat. Pres-
lus enim clarissimis Christi verbis l. 4. Instit. c.
17. §. 32. ait: *In sacra Cæna jubet me sub sym-*
bolis panis ac vini corpus & sanguinem suum man-
ducare & bibere, Nihil dubito, quin & ipse verè

porrigat, *Ego recipiam.* In libro de consensu in re Sacramentaria tollenda inquit, est qualibet localis presentie imaginatio. Christus, quatenus homo est, non alibi quam in calo quarendus est. Perplexum & ambiguum hunc loquendi locum explicent prout volent Calvinistæ. Mea non interest, cum promiserim me quoque presentiam Christi in Eucharistia ex ratione scilicet reflexa probaturum. Ecce argumentum Bellarmini in forma alicujus syllogismi. Quod primi Christiani ab Apostolis, & ab eorum successoribus instructi crediderunt hac in materia, hoc debet tanquam verum & de fide admitti. Atqui primi Christiani ab Apostolis instructi crediderunt sub speciebus panis & vini esse presentem Christum. Ergo hoc verum & de fide est. *Major* negari non potest, quia si ab Apostolis Spiritu S. repletis non fuit hac in materia vera fides tradita, ergo veris nunquam articulis fidei mundus imbutus fuit. *Minor* probatur. Si primi Christiani ab Apostolis instructi hoc non crediderunt. Ergo vel cum Sacramentariis crediderunt nil esse in Eucharistia nisi panem & vinum tanquam figuram Christi, vel cum Lutheranis adesse simul substantiam panis & vini, & Christum in sumptione actuali & non ex post &c. Unum de his si sustines, jam ostende, in quo sæculo totus mundus tam difficili & captum quasi hominis excedente fide fit imbutus, ut crediderit contra primorum Christianorum sensa non esse panem & vinum in Eucharistia, sed annihilatâ horum substantiâ sub eorum speciebus

ciebus verè latere & manere ipsum corpus & sanguinem Christi. Vel hæc tam difficilis fides, uno ut ità dicam momento vel uno die aut nocte introducta est. Ità ut in primis Christianitatis sæcula homines cubitum iverint ut Calvinistæ vel Lutherani, & altero mane surrexerint ut Romano Catholici in præsentis controversia. Et hoc per totum mundum unâ vice fieri non potuit per ullum hominem aut Diabolum, & non aliter quàm à Deo mira summa efficiente evenire potuisset. Et sic adhuc verus esset Catholicorum sensus. Vel ista mutatio fuit paulatim & successivè facta, quòd solum etiam ut verum, suppositâ mutatione doctrinæ factâ, sustineri posset. Et jam sive ex historicis sacris, sive profanis, sive ex Conciliis & Patribus, sive aliis quibuscunque demum Scriptoribus ostendatur. An in primo vel secundo, vel tertio sæculo, vel sequentibus, & in quibus determinatè à fide majorum credentium in Eucharistia non esse Christum, sed tantùm per eam figurari, vel esse Christum cum substantia panis & vini, discessum sit, & captum ferè humanum excedens doctrina Romano-Catholica sit introducta. Superi ! in ultimis hisce sæculis, dum doctrina tam captu facilis, ut panem esse figuram Dei (quod de omni creatura dici potest) credatur; introducta est. Quot non pro & contra libri scripti? quot urbes, ditiones, regna perturbata? quot bella exarserunt? quantum sanguinis humani effusum? quot docti, quot Universitates inter se collisæ? quot cætus, quot disputa-

tiones pro & contra habitæ ? ita ut libris ac libellis editis amplissima impleri posset Bibliotheca. Et tamen altum à prima Christianitate silentium fuit usque ad præsentia sæcula ; nec ullus Scriptor invenitur , qui ostendat, quando fides Calvinistica sive Lutherana , quam primitivi Christiani habuisse , si Superis placet , supponuntur , fuerit abolita , & Romano-Catholica hoc in puncto tam difficilis sit introducta. Constat ergo ex communi traditione , ab Apostolorum & primorum Christianorum temporibus idem de Christi præsentia sub speciebus vini & panis fuisse creditum , quòd & modò Romano-Catholici credunt. Ergo illorum fides vera est, & à Christo ejusque Apostolis venit. Capharnaitæ equidem , ut supra vidimus , noluerunt credere , Christum se in cibum dare. Fuerint etiam ex post , qui de eo non satis in fide firmi dubitaverint , & hinc SS. PP. & Doctores Ecclesiæ antiquos in eo totos fuisse cernimus , ut ostenderent sufficere clarum Dei verbum, fidem Catholicorum hoc in puncto adstruens , nec debere hic sensuum experimento agi. Interim de nullo in historia sive sacra sive profana celebrato constat , quòd sectam fidei Romano-Catholicæ hoc in puncto contrariam introducere conatus sit , nisi post mille quinquaginta annos æræ Christianæ. Quando Berengarius auctor extitit Sacramentariorum realem Christi in Eucharistia præsentiam negans , licet ipse demum post iteratos relapsus & palinodias damnatis suis erroribus Catholicè obierit,

Hoc Bellarmini argumento rationem convincente, quod primi Christiani crediderint de Christo in Eucharistia, quod & modo Romano Catholici; sæpè urbi & pisce mutiores reddidi Calvinii affectas. Jam idem etiam probare possem, torrente textuum ex SS. PP. & CC. primorum sæculorum, sed quia hi in obviis passim habentur libris, & ipsum officium de Ven. Sacramento per totam Octavam textus ex PP. plurimos subministrat. Sufficiat, quod S. Clemen. D. Petri Discipulus & Successor in Sede Romana in constitut. Apostolicis lib. 8. cap. 14. dicat: *Qui pretiosum corpus & pretiosum sanguinem Jesu Christi participavimus, agamus gratias.* Et Conc. Nicœn. I. c. 14. dicat: *Pervenit ad S. Concilium, quod in locis quibusdam Presbyteris Sacramenta Diaconi porrigant. Hoc neque regula, neque consuetudo tradidit, ut hi, qui offerendi Sacrificii non habent potestatem, his qui offerunt, Corpus Christi porrigant.* Zvinglius, postquam narravit de nocte spiritum sibi apparuisse, à quo didicerit sensum horum verborum: *Hoc est Corpus meum, esse istum, hoc significat corpus meum.* Mox subjungit: *Ater fuerit an albus nihil memini.* Lutherani dicunt utique fuisse atrum, & hinc inferunt doctrinam Sacramentarium esse à Dæmone. Sed retorquent Calvinistæ, Lutherum apertè fateri, doctrinam de abroganda Missa in nocturna disputatione ei suggestam & persuasam fuisse à Dæmone. Hic quadrat illud Poëtæ: *Va tibi tu; nigra dicebat cncabus olla.* August. aliique PP.

dum dicunt Christum esse *cibum mentis non ventris*, debere manducari corde ac spiritualiter, non negant realem Christi præsentiam, quam toties clarissimis verbis adstruunt, sed innuunt Eucharistiam, ut cum fructu percipiatur, debere percipi verâ fide debitâ cum devotione. Hinc post verba, quæ ex August. citantur ex *Can. ut quid distinct. 2da, ut quid paras dentem & ventrem, crede & manducasti.* Subjiciuntur quoque sequentia, ex quibus patet, quid Augustinus credi voluerit. *Nos autem in specie panis & vini, quam videmus, res invisibiles, id est, carnem & sanguinem honoramus. Cum fideliter fateamur ante consecrationem panem esse & vinum, quod natura formavit. Post consecrationem verò carnem Christi & sanguinem, quod benedictio consecravit.* Idem Tract. 11, in Joan. hanc inter Catechumenum & baptizatum dicit esse differentiam, quòd uterque credat in Christum, Catechumenus autem necdum manducaverit *carnem filii hominis, nec biberit sanguinem filii hominis.* Idem August. Tr. 26. in Joan dicit: Christum spiritualiter manducari, si innocentia ad Altare apportetur, indignè sumentes iudicium sibi manducare.

